

Toespraak door Jan Peumans Vlaams Parlementsvoorzitter

7 december 2011

Gelegenheidstoespraak naar aanleiding van 40 jaar Vlaams Parlement

Monsieur André Flahaut, président de la Chambre, soyez le bienvenu.
Mevrouw Sabine de Bethune, voorzitter van de Senaat, hartelijk welkom. Madame Emily Hoyos, présidente du parlement wallon, monsieur Jean-Charles Luperto, président du parlement de la communauté française – et aussi un autre nom, mais pas officiel –, madame Françoise Dupuis, présidente du parlement bruxellois en voorzitter van het Brusselse parlement, madame Julie de Grootte, présidente de la Commission Communautaire Française (Cocof), mevrouw Carla Dejonghe, voorzitter van de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie, en Ferdel Schröder, Präsident des Parlaments der Deutschsprachigen Gemeinschaft, herzlich willkommen.

Geachte gewezen leden, u bent talrijk opgekomen. Ik heb met de nodige emotie een aantal namen gelezen. Van harte welkom. Monsieur Rudy Demotte, ministre-président du Gouvernement wallon et du Gouvernement de la Communauté française, soyez le bienvenu. Ministers en leden van de verschillende regeringen, erevoorzitters van ons parlement, gewezen ministers-presidenten van de Vlaamse Regering, geachte collega's, geachte genodigden, dames en heren, exact veertig jaar geleden, op 7 december 1971, opende toenmalig Volksuniesenator Leo Elaut, een Gentenaar en een autoriteit in de medische wereld, als ouderdomsdeken de eerste vergadering van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap met de volgende profetische woorden: "De geschiedenis zet nooit een stap achteruit. Alle tekenen wijzen erop dat een gebeurtenis als deze, die in het teken staat van het cultureel federalisme, zich onder een nog krachtiger impuls en in een versneld tempo in al haar gevolgen zal laten voelen en zich intenser dan ooit zal voortzetten."

Een verjaardag is altijd een moment om even stil te staan bij het verleden: wat hebben we gedurende de laatste veertig jaar bereikt en wat is nu de meerwaarde van een eigen parlement? Daar wil ik u vandaag graag over onderhouden.

Dit parlement is het product van een droom over autonomie – autonomie die door vele generaties van Vlamingen is nagestreefd en waaraan enorm veel politieke energie is besteed. Het is bekend: voor de Vlamingen waren veertig jaar geleden taal en cultuur de voornaamste bekommernissen, de Franstaligen hadden toen vooral oog voor hun economische ontwikkeling. Ondertussen zijn de geesten aan beide zijden van de taalgrens gerijpt en liggen de aspiraties stukken hoger.

Waar die droom uiteindelijk naartoe zal leiden, blijft een openstaande vraag. Sommige Vlamingen dromen en denken nu eenmaal meer en verder dan andere Vlamingen. Ooit heeft een bewindsman dat verschil in zienswijze uitgedrukt in afstanden, maar moet dat uitgedrukt worden in meters of in kilometers?

Een volgende belangrijke stap in het streven naar autonomie is bezig gezet te worden – als ik het zo mag uitdrukken. Hopelijk wordt de zesde staatshervorming in de loop van de volgende maanden en jaren in de Grondwet opgenomen, maar het is nu al duidelijk dat die zesde staatshervorming zeker niet de laatste stap is. Dat werd trouwens ook al door verscheidene bewindsvoerders en opiniemakers in Vlaanderen en ook in Wallonië gezegd. We zijn er in elk geval van overtuigd dat we ook in toekomst met onze Waalse, Duitstalige en Brusselse vrienden verdere stappen in die richting zullen zetten.

Toen op 7 december 1971 de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap werd opgericht, met een zeer beperkte bevoegdheid over taal en cultuur, kon niemand zich voorstellen dat deze instelling in minder dan veertig jaar zou uitgroeien tot dit Vlaams Parlement: een parlement dat een begroting van meer dan 26 miljard euro moet goedkeuren; een parlement dat vandaag onder meer bevoegd is voor cultuur, economie, gezin en armoedebeleid, onderwijs, landbouw, visserij, infrastructuur, mobiliteit en buitenlandse handel.

De zesde staatshervorming, die in de steigers staat, en de bijhorende Financieringswet zullen onze bevoegdheden verder uitbreiden en de begroting op meer dan 35 miljard euro brengen.

Het regionaliseringsproces in dit land heeft veel tijd gevergd; het is een proces van vallen en opstaan. Wij Vlamingen prediken immers niet zozeer de revolutie maar staan voor evolutie. Het is een moeizaam proces geweest. In 1971 is men gestart met een Nederlandse Cultuurraad, die jarenlang volkomen in de schaduw van de Belgische Kamer en Senaat stond: nauwelijks bevoegdheden en onmachtig. De Cultuurraad en ook de Vlaamse Raad waren in hun beginjaren niet meer dan een succursale – een klein bijkantoor, een filiaaltje – van het federale parlement. Pas na de staatshervorming van 1988, toen de bevoegdheden van de Vlaamse Raad substantieel uitgebreid werden – denk aan de overheveling van de bevoegdheid Onderwijs en het pakket Openbare Werken en Mobiliteit –, kregen ons parlement en zijn regering meer armslag. Maar uiteindelijk heeft het tot de eerste rechtstreekse verkiezing in 1995 geduurd voordat het Vlaamse niveau – parlement en regering – echt mee de politieke agenda bepaalde en 'au sérieux' genomen werd. De afschaffing van het dubbelmandaat en de start van een autonoom rechtstreeks verkozen parlement waren noodzakelijk om de slagkracht van de Vlaamse deelstaat te garanderen. Vrij snel nadat we een volwaardig autonoom parlement hadden – al bij het einde van de eerste legislatuur – werden er in maart 1999 vijf resoluties over de staatshervorming 'kamerbreed' –dat wil zeggen: door het hele Vlaams Parlement – goedgekeurd. Die golden als een belangrijk referentiekader in de politieke discussies over de verdere staatshervorming

in het voorbije decennium.

Meteen maak ik van de gelegenheid gebruik om een oproep te doen aan dit parlement om die vijf resoluties te evalueren, waar nodig te corrigeren en bij te sturen om zo een nieuw actueel referentiekader te ontwikkelen met het oog op een verdere verdieping van de staatshervorming en een gesprek van gemeenschap tot gemeenschap.

Uiteindelijk heeft het uitgesproken streven naar meer Vlaamse autonomie en het op de rem staan van onze Franstalige landgenoten om hun decennialang verworven posities veilig te stellen, vanaf 2007 geleid tot een bestuurlijk geblokkeerde Federale Staat. maatschappelijke en Gelukkig hebben het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering niet lijdzaam toegekeken en gedurende de impasse op federaal niveau in volle verantwoordelijkheid volwaardig gefunctioneerd. De meerwaarde van een eigen parlement voor Vlaanderen is daarmee andermaal aangetoond.

Het streven naar autonomie is er absoluut niet op gericht om ons af te zonderen van de wereld of om ons op een egoïstische wijze terug te plooiën op onszelf, zoals door sommigen bewust of onbewust verkeerdelijk wordt voorgesteld. We zijn ons terdege bewust van de behoefte aan internationale samenwerking in de hedendaagse wereld en we zijn ons ook bewust van de vele voordelen die daaraan verbonden zijn. We wensen de wereld van de 21e eeuw met grote openheid tegemoet te treden, maar we zijn er ook van overtuigd dat onze cultuur, taal en leefgemeenschap vele zaken heeft die het bewaren en beschermen waard zijn. Alleen wie zich bewust is van zijn eigen cultuur kan andere culturen onbevangen en in volle openheid tegemoet treden en leren appreciëren. Ik verwijs in dit verband naar het kunstwerk van de Limburgse Liliane Vertessen hier in een commissiezaal van ons parlement: "Love yourself so you can love somebody else". Of: "Vlamingen zijn om Europeeërs te worden", om Vermeylen in 1900 te citeren. Dat beeld leeft nog steeds – nog niet zo lang geleden schreef Herman Van Rompuy de woorden "Vermeylen indachtig" in het gulden boek van het Vlaams Parlement.

We staan met dit streven naar meer zelfbeschikking trouwens niet alleen in de wereld. Wereldwijd zijn er niet minder dan 24 federale staten. Vrijdag organiseren we daarom in ons parlement een internationaal en interdisciplinair colloquium met de titel 'Federalisme en regionalisme, iedere keer een ander verhaal?' We willen dan drie Europese federale landen, namelijk België, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk, tegen het licht houden en met elkaar vergelijken. Maar ook in andere Europese landen zoals Italië en Spanje hebben de regio's een autonomiestatuut met een eigen rechtstreeks verkozen parlement en eigen autonome instellingen. Ik verwijs onder meer naar de Basken en de Catalanen. De beide regio's hebben overigens een benijdenswaardige fiscale autonomie en hun parlementen beschikken over een stevig pakket bevoegdheden.

Ik zie in ons Vlaams Parlement dé hefboom om mee aan het roer te staan van de Vlaamse deelstaat om op termijn nog meer dan nu het geval is het beleid in Vlaanderen te sturen. Ik herhaal dan ook mijn oproep aan onze Waalse landgenoten om naar een diepgaande hervorming te streven, zodat wij samen kunnen komen tot een confederale staat waar Franstaligen en Vlamingen – en natuurlijk ook de Duitstaligen – aan hun trekken kunnen komen en waar iedereen naar eigen goeddunken een stevig eigen beleid kan voeren dat geen belemmering vormt voor de andere entiteiten.

Veertig jaar na de installatie van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap staat Vlaanderen voor een nieuwe uitdaging, namelijk een verregaande hervorming die, veel meer dan in het verleden, de deelstaten meer beleidsruimte zal bieden. Dat is een moeilijk maar noodzakelijk proces, waartoe ook het Vlaams Parlement zijn bijdrage moet leveren. Ik hoop dat dit parlement daar klaar voor is.

Dames en heren, ik rond af met vier elementen.

Ten eerste. Van Cultuurraad naar volwaardig Vlaams Parlement: veertig jaren liggen achter ons en een steeds verdergaande autonomie was en blijft het streven.

Ten tweede. Ik hoop dat de zesde staatshervorming de federale loyaleit hoog in het vaandel draagt. Dat betekent ook dat we als Vlaams Parlement geen recuperatie van regionale bevoegdheden kunnen dulden.

Ten derde. Ik doe een oproep aan onze Waalse en Franstalige landgenoten om ook hun autonomie verder uit te diepen. In de vergelijkende studie over veertig jaar beleidsvorming in gemeenschappen en gewesten, een boek dat we na afloop van deze plechtige zitting zullen voorstellen, vindt elke regio voldoende materiaal en inspiratie om verder te gaan met een verdieping van de staatshervorming.

En ten vierde ben ik meer en meer de mening toegedaan dat het hoog tijd wordt om werk te maken van de uitvoering van artikel 35 van de Grondwet. De Grondwet stelt in dat artikel immers dat de federale overheid slechts uitdrukkelijk toegewezen bevoegdheden zal hebben.

Alle residuaire bevoegdheden zullen door het regionale niveau behartigd worden. Laten we dus een lijst maken van de bevoegdheden van de federale overheid en dan het gesprek aangaan van gemeenschap tot gemeenschap om te kijken hoe we onze staat beter kunnen organiseren en aanpassen aan de behoeften en eigenheid van elk van de samenstellende delen.

Dames en heren, terug naar het heden. 7 december 2011: dat is ook terugdenken aan 7 december 1971. Vandaag vieren we veertig jaar Vlaams Parlement. In feite vieren we een hele week veertig jaar Vlaams Parlement. Ik wens u allen een mooie feestweek!